

Prezidentūras loma ES lēmumu pieņemšanā.

Saskaņā ar Eiropas Kopienas dibināšanas līgumu, katrus sešus mēnešus (no janvāra līdz jūnijam un no jūlija līdz decembrim) mainās ES Padomes prezidējošā valsts jeb prezidentūra. Prezidentūru rotācijas princips tiek uzskatīts par instrumentu, lai nodrošinātu lielo un mazo valstu vienlīdzību dalībvalstu starpā.

Nozīmīgākās prezidentūras funkcijas ir šādas:

- administratīvā funkcija – izpaužas kā Padomes darba vadība visplašākajā nozīmē, t.i., Padomes, COREPER, darba grupu sanāksmju darba kārtības izstrāde, to atbilstība Padomes reglamentam;
- iniciatīvas funkcija – izpaužas kā iespēja uzņemties iniciatīvu pārrunās pirms lēmuma pieņemšanas;
- koordinācijas funkcija – izpaužas kā koordinējoša darbība gan pašā Padomē, gan starp Padomi, Komisiju, Parlamentu;
- starpnieka funkcija – pārrunu procesā var uzņemties samierinātāja uzdevumu veikšanu atšķirīgu pozīciju gadījumā;
- reprezentatīvā funkcija – izpaužas, pārstāvēt Padomi attiecībās ar Komisiju, kā arī pārstāvēt Padomi ārpus ES.

ES Prezidentūra vada visas ES Ministru Padomes un ES Padomes darba grupu sanāksmes savas prezidentūras laikā, pārstāv ES Padomi attiecībās ar citām ES institūcijām un organizācijām, kā arī darbojas ES vārdā attiecībā ar valstīm ārpus ES un pārstāv to starptautiskos forumos kā Pasaules Tirdzniecības organizācija un Apvienoto Nāciju Organizācija.

Kā prezidentūras rotācijas pozitīvs iemesls literatūrā tiek norādīts varas decentralizācija, izvairīšanās no dienaskārtības noteikšanas varas koncentrācijas vienā valstī vai grupā. Literatūrā gan atrodami viedokļi, ka, ja ES paplašinās līdz vairāk nekā 20 valstīm, šāda procedūra vairs nav ilgtspējīga.

Kritiķi norāda, ka sešu mēnešu prezidentūra ir pārāk īsa, jo šajā laikā neļauj valstij paveikt neko paliekošu, un ka mazākās dalībvalstis nav piemērotas prezidentūras uzdevumiem.

Katra prezidējošā valsts izvirza savas prezidentūras prioritātes sešiem mēnešiem, ko cenšas realizēt savā prezidentūras laikā. Prezidentūra sadarbībā ar ES Padomes ģenerālsekretariātu, Eiropas Komisiju un Eiropas Parlamentu izstrādā savu darba programmu. Šajā izstrādes procesā pusēm jāvienojas par provizoriskajām sanāksmju darba kārtībām un jārisina sarunas ar dalībvalstīm, lai panāktu vienošanos ES Padomē. Prezidentūras prioritātes tiek noteiktas atsevišķi par COREPER I un COREPER II kompetencē esošajiem jautājumiem.

Balstoties uz Prezidentūras prioritātēm un ņemot vērā arī citus ES darba kārtībā esošos jautājumus konkrētajā periodā, prezidējošā valsts sastāda provizoriskās darba programmas katram Padomes sastāvam savas prezidentūras laikā. Taču praksē nereti reālā jautājumu izskatīšanas gaita atšķiras no provizoriskās – piemēram, ja par jautājumu nevar vienoties paredzētajā laikā, tad debates ir jāturpina līdz vienošanās panākšanai, kādēļ jautājuma izskatīšana ieilgst un parādās novirzes no iepriekš plānotās darba kārtības.

Arī katra dalībvalsts formulē savas prioritātes attiecīgās prezidentūras laikā. Tās formulē, ņemot vērā dalībvalstij svarīgākos jautājumus un prezidentūras prioritātes. Latvijā sākotnēji prioritātes nosaka katrā nozarē (tās apkopo attiecīgās nozares ministrija) un nosūta Ārlietu ministrijai tālākai apkopošanai. Latvijas prioritātes attiecīgās prezidentūras laikā apstiprina Ministru kabinets.

Izmantotais avots: www.zm.gov.lv/?sadala=1066